Tekst gwarowy — Niemirów 2

Autor: Monika Kresa

Informator: Eugeniusz Suprun, urodził się w 1926 roku w Niemirowie. Całe życie spędził w rodzinnej wsi. Wraz z żoną pracował na roli, w gospodarstwie, które przejął po śmierci rodziców. Żona pana Eugeniusza była krawcową, pochodziła z sąsiedniej wsi Tokary, była wyznania prawosławnego. Państwo Suprunowie wzięli ślub w obrządku katolickim i wychowywali swoich synów jako katolików. Nagranie: Agnieszka Kucharczuk, Aleksandra Kędzierska, Anna Józefina Czechak. Spisanie i opracowanie: Monika Kresa. Weryfikacja: Halina Karaś.

Wspomnienia z wojny {vm}T097.mp3|L{/vm}

{tt} = podczas. Półmiękka wymowa cz pod wpływem wschodniosłowiańskim. |Podcz’as{/tt} wojny to tu na Bugu była granica, o i tu u nas byli {tt} = byli Sowieci. Rozłożona (asynchroniczna) wymowa wargowej miękkiej w’ z jotą jako elementem palatalnym. Zakłócenia w łączliwości (forma męskoosobowa czasu przeszłego i niemęskoosobowa rzeczownika) wywołane brakiem kategorii męskoosobowości, takiej jak w polszczyźnie ogólnej; upowszechnienie czasownikowych form na -li. |Sowjety{/tt}, a za Bugiem byli Niemcy. To nas {tt} = wywieźli. Półmiękka wymowa ź jako z’ (niepełna miękkość spółgłosek środkowojęzykowych). |wywjez’li{/tt} tam pod laseym {tt} = i. Prejotacja, czyli poprzedzenie samogłoski i w nagłosie jotą. |ji{/tt} {tt} = byliśmy pobudowani. Zakłócenia w łączliwości (forma męskoosobowa czasu przeszłego i niemęskoosobowa przymiotnika) wywołane brakiem kategorii męskoosobowości, takiej jak w polszczyźnie ogólnej; upowszechnienie czasownikowych form na -li. Redukcja (zwężenie) samogłoski o do głoski pośredniej między o i u w sylabie nieakcentowanejw wyrazie pobudowane. Czas przeszły wyrażony bezkońcówkowo,z zaimkiem sobowym w roli wykładnika ooby. |byli pobudouwane{/tt}, {tt} = stąd my. Nieudźwięczniająca fonetyka międzywyrazowa. |stąt my{/tt} {tt} = przesiedliliśmy się. Czas przeszły wyrażony formą bez końcówki -śmy, z zaimkiem osobowym w roli wykładnika osoby.|s’edlili{/tt} tam pod las, chyba ze dwa kilometry, na naszych polach. Nu i pózniej ,jak już znów sunie… Souwjety Niemca gnali, Niemjec {tt} = ustępował. Typowe dla dialektu mazowieckiego czasowniki na -ywać (na miejscu -ować).|ustempywał{/tt}, {tt} = już uciekał. Nieudźwięczniająca fonetyka międzywyrazowa. Półmiękka wymowa ć jako c’.|jusz uc’ekał{/tt}, to Niemjec {tt} = naszą. Końcówka -u pojawia się pod wpływem gwar ukraińskich i białoruskich. |naszu{/tt} {tt} = całą. Utrata nosowości (denazalizacja) przez wygłosową samogłoskę nosową ą, stąd ą > o. |cało{/tt} {tt} = wioskę. Miękka wymowa twardej grupy ke jako kie.|wjoskie{/tt} spalił. Wszystko, {tt}wjes ‘cały’ (por. ros. 25AL, błr. y25AL ‘cały’).|wjes{/tt} dom i {tt} = stodoła. Redukcja (zwężenie) samogłoski o do głoski pośredniej między o i u w sylabie nieakcentowanej. |stoudoła{/tt} i chlewy i tam o wszystko popaliło s’ea. Bo oni specjalnie choudz’ili po polami, no bo to w les’e byli Sowiety, a tu na polach Niemcy, ale tu u nas zasadniczo to tak nie bili s’ea , bo bili s’ea , jak tu idz’ec’e i las do szosy, tam o, tak o {tt} = już między. Nieudźwięczniająca fonetyka międzywyrazowa. Rozłożona (asynchroniczna) wymowa spółgłoski wargowej miękkiej} m’ z jotą jako elementem palatalnym. |jusz mjendzy{/tt} {tt} = Słupnem. Uproszczenie grupy spółgłoskowej sł > s.|Supnem{/tt} a Niemirowem. Cały fron(t) tam był, {tt} = o. Prelabializacja, czyli poprzedzenie samogłoski o w nagłosie u niezgłoskotwórczym (zapisywanym tu jako ł).|ło{/tt} a tutaj niby to troche też bili s’ea, ale to bardzo mało, ale {tt} = naszą wioskę. Końcówka -ę w B. lp. zaimków dzierżawczych (archaizm). |nasze{/tt} wjoske spalili. Dwanas’c’e lat jusz mjał. No to Mjelnik też był wys’edlony, tyko Supno nie, o Supno od Buga {tt} = dalej. Zwężenie artykulacyjne e do i.|dalij{/tt} granica była, bo my ło blisko i Mjelnik też bliżej, to nas powys’edlali, a Supno nie. No zasadniczo to dużo osób nie zginęło, ale zginęło, póznij tych pouc’sków, było tego w Ciertowie na tych było i ruzbirali i jeden na mine {tt} = naszedł. Wtórne j pod wpływem języków wschodniosłowiańskich.|najsz’ed{/tt} tu o w les’e byli zaminowane, Niemcy zaminowali. Drugi poc’isk rozbirał, rozerwał s’e i rozerwało {tt} = chyba. Miękka wymowa ch w chyba, występująca także w innych gwarach polskich.|chiba{/tt} trzech.